

AVALON. GOLIARZII ROMÂNII

Prof. univ. dr. Ovidiu PECICAN

Seria – virtual interminabilă – a dosarelor de securitate publicate de către foștii supravegheați, care, în absolut, ar ajunge, valorificând toată moștenirea Securității, să dubleze uriașele arhive printr-o producție livrescă stufoasă și prin destule elemente de cazuistică, repetitivă, continuă printr-un volum mai interesant decât se anunța la prima vedere. Nicolae Iuga, universitar maramureșean, publică sub titlul *Securitatea, cezarul și sfoara de călți a lui Elie Wiesel* (Editura Limes, Cluj-Napoca, 2012, 118 p. + 20 file anexe) o selecție severă de documente – în facsimil – din dosarul de supraveghere al autorului însuși, pregătită de evocarea memorialistic-explicativă necesară înțelegerii faptelor și a contextului.

Vizați sînt anii de grație 1975-1977, mediul specific analizat fiind cel al studenților la Filozofie din anii III și IV, cazați în complexul studentesc de lângă Operă. Dosarul de urmărire

informativă de grup numit „Horia” se referă la faptele din perioada 1976-1977 ale studenților cazați în Complexul „6 Martie”, bloc C, camera 443: Iuga Nicolae, Horj Viorel, Teișanu Vladimir și Vlasie Călin. Colegi de cameră și de studii, așadar, uniți însă prin evenimente bahice, prin apetența pentru poezie și literatură, dar și în virtutea opțiunii lor intelectuale și profesionale de studioși la filozofie.

Ceea ce pune în lumină dosarul „Horia” și, în marginea lui, eseul memorialistic al lui Nicolae Iuga este prezența, în societatea românească a anilor '70, a unui grupuscul – cum vor fi fost și altele, chiar dacă nu foarte multe – de oameni tineri și, în principiu, liberi de prejudecăți, care începeau să se coaguleze nu ca școală filozofică, nici ca grupare poetică, nici chiar ca inși anticomuniști (Iuga fiind chiar membru al PCR), ci ca grup paideic, în jurul unui guru vagant fără operă, dar cu metodă originală. Cel care l-a cunoscut pe Cezar Mîtitelu a fost Iuga însuși. El l-a adus în camera respectivă, cazîndu-l acolo, alături de studenți, chiar dacă, mai apoi, locatarii de la 443 l-au ajutat, deopotrivă, să se întrețină, ducîndu-l cu ei la cantina complexului ori procurîndu-i pe baza propriilor cartele cîte o masă.

Evocarea atmosferei din complexul studentesc respectiv este memorabilă nu în sine, căci, în principiu, seamănă cu ceea ce se petrecea în multe alte medii studentești din România, ci pentru că „Cezărică” face o figură de Diogene – cum l-a numit Al. Monciu-Sudinski într-o tabletă difuzată la Europa Liberă, odinioară –, arborînd atitudini socratice, de Petre Țuțea și de

Zacharias Lichter ori de Mihai Farca (ultimul, personaj memorabil din *Bunavestire* brebaniană).

Organizînd „banchete” de extracție platoniciană, unde votca se îmbina cu lectura și cu dezbateră -, pendulînd între Casa Scriitorilor și cerberii vigilenți ai Partidului Unic (printre ei: Antonie Iorgovan și alte nume de tineri universitari), învîrtindu-se și în anturajul lui Paul Goma fără a deveni semnatori ai scrisorii acestuia către Pavel Kohout, liderul ceh al Mișcării „Charta 77”, ori parteneri în aventura lui contestatară, adăugînd sare și piper unor poezii plastografiate din *Scînteia Tineretului*, după respingerea propriei producții lirice ca neconforme cu linia ideologică obligatorie, acești tineri apar ca o mică oază socială, efemeră, dar prețioasă, de libertate, într-o lume rigidă care se îndrepta grăbită către dictatură.

Cea mai impresionantă este evocarea figurii lui Cezar Mititelu, cu ideile profesate de el - explicațiile pentru lipsa de interes pentru muncă, tehnica extragerii ideăției din literatură și a necesității îmbinării filozofării cu beletristica de calitate, decorticarea paginilor-cheie din contextul „pasajelor de legătură” socotite balast etc. -, într-o manieră care izbutește să acrediteze ideea că el era un autentic spirit ales, gîndind pe cont propriu, cu o influență importantă asupra modului de a fi și de a gîndi al prietenilor mai tineri.

Astfel de rememorări - repunînd în contextul brutal al statului de opresiune ideologică și de dictatură - ale acelor vremuri sînt prețioase pentru reconstituirea atmosferei în care mișcarea underground a ideilor, petrecută dincolo de aule și de revuistica culturală a epocii, a însemnat o dinamică reală a societății civile; așa cum era ea, strivită din fașă de autoritățile academice și de poliția politică, deviată, distorsionată, dar nu neapărat anihilată de tot și fără consecințe.

Anii 1977-1978 au fost, în România filozofică, niște ani paradoxali. Pe de o parte, din ordinul PCR și al lui Nicolae Ceaușescu personal, tocmai se desființaseră facultățile de Psihologie și Sociologie, pe de altă parte, cu voie înaltă, de la partid, începea să se pregătească - prin contacte personale - reluarea publicării în română a lui Mircea Eliade, apăreau cărți originale fundamentale ale lui Constantin Noica (*Sentimentul românesc al ființei și Șase maladii ale spiritului*) și Mihai Șora (*Sarea pămîntului*). Atitudinea față de tinerii iconoclaști care optaseră pentru filozofie era deci mai drastică decît față de seniorii care scriau filozofie idealistă, nemarxistă, mai acomodanți sau mai puțin necontrolabili. Faptul este cu atît mai paradoxal cu cît grupul de la camera 443, cu veleități mai degrabă de afirmare lirică, în acel moment, nu apucase încă să se coaguleze într-o expresie filozofică relevantă și reverberantă pentru un mediu mai larg.

Securitatea zdrobea cu eficiență încă din fașă asemenea tendințe, fapt dovedit și de sinuciderile care au urmat (Cezar Mititelu, etern dezadaptat, nu a mai făcut față atmosferei negre de dictatură ce se instalase în România, nici tranziției românești postcomuniste infinite, punîndu-și capăt zilelor în 1995; Dorin Necșuliu s-a sinucis și el prin 1979-1980).

Oricum, Cezar Mititelu ar merita o cunoaștere postumă mai aprofundată. Dicționarul lui Cicerone Ionițoiu, *Victimele terorii comuniste. Arestați, torturați, întemnițați, uciși*, notează că numitul „a protestat contra muncii silnice din închisori invocînd nerespectarea drepturilor omului. Arestat în 1978 și supus unui tratament psihiatric” (p. 313). Un apropiat al lui Cezărică, Meluș Negrescu, îl califică undeva drept „cel mai mare anticomunist și specialist în comunism de la facerea lumii, de care

nici nu ați auzit - călugărul Cezar Mititelu, și-a cărui întreagă arhivă, alminteri, se află în posesia mea unică". Poate că acea arhivă ar trebui pusă la treabă, poate că alți cunoscuți ai lui ar putea spune, și ei, ce își amintesc despre acest Diogene român. Oricum, cartea lui Nicolae Iuga aduce în prim-plan parfumul amar al unei epoci încă prea puțin cunoscute și

amintirea unor protagoniști redevabili, colorându-i bahic și goliardesc fără a le anula tragismul.

**«Observator cultural»
nr. 635/aug.2012**